

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันนี้ทรัพย์สินทางปัญญาถือเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินธุรกิจ กฎหมายลิขสิทธิ์ถือเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมรวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังนั้น การดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่ปัจจุบันจึงหันมาให้ความสำคัญกับกฎหมายลิขสิทธิ์มากขึ้น

กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานจนมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันต่อยุคสมัย เทคโนโลยีต่างๆ ที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองการแสดงออกทางความคิดในรูปแบบต่างๆ ในงานภาพยนตร์

ปัจจุบันงานภาพยนตร์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่มีต้นทุนในการสร้างงานที่สูงมากและเป็นงานที่สร้างรายได้ให้แก่วงการอุตสาหกรรมทุกภาคส่วน ทั้งที่เป็นอุตสาหกรรมภาพยนตร์เองและที่เป็นอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในปัจจุบันนี้ได้รับความนิยมมากและมีการสร้างภาพยนตร์ออกมาแข่งขันเป็นจำนวนมากโดยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์และสื่อที่ใช้เพื่อการเผยแพร่ทำให้มีภาพยนตร์ทันสมัยออกมาสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก และทำให้สามารถผลิตสื่อออกมาจำหน่ายได้อย่างรวดเร็วและต้นทุนต่ำกว่าที่เคยมีในอดีต ซึ่งมีบุคคลบางจำพวกได้ใช้ประโยชน์ในทางเทคโนโลยีไปในทางที่ไม่ถูกต้อง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะทางด้านการดำเนินธุรกิจในงานภาพยนตร์ ทำให้ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ไทยกำลังประสบปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์อย่างรุนแรง โดยอาจเกิดปัญหาหลากหลายกรณีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกรณีปัญหาเรื่องการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ การครอบครองและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ กรณีบทกำหนดความรับผิดชอบ มาตรการการคุ้มครองรวมตลอดถึงอายุการคุ้มครองงานภาพยนตร์

กฎหมายลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความคุ้มครองและแก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ในการศึกษาผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ

5.1.1 ปัญหาเรื่องความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์

ในกรณีเรื่องของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่จะสามารถได้รับค่าตอบแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องในงานภาพยนตร์มีหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ผู้กำกับ การแสดง ผู้จัดการกองถ่าย ฝ่ายธุรกิจกองถ่าย ฝ่ายเสื้อผ้า ฝ่ายฉาก หรือนักแสดงก็ตาม ในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ซึ่งควรบัญญัติระบุกำหนดถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของงานอันมีลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ดังที่ในอนุสัญญากรุงเบิร์นได้กำหนดเรื่องกรรมสิทธิ์ในลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ให้เป็นเรื่องของกฎหมายภายในของประเทศ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้เรียกร้องขอให้มีการคุ้มครองที่จะกำหนดตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ไปทำตามหลักทั่วไปโดยผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ส่วนในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่นก็ได้กำหนดความเป็นเจ้าของงานภาพยนตร์ไว้โดยเฉพาะ

5.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์

ส่วนในเรื่องของการกำหนดจำนวนปีแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์นั้นในปัจจุบันนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์มีระยะเวลาตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์และอีก 70 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต ส่วนประเทศญี่ปุ่นก็ได้ให้ความคุ้มครองงานภาพยนตร์ ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 70 ปี นับแต่วันที่ได้โฆษณาครั้งแรก

สำหรับประเทศไทยนั้น อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 21 ลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ดังนั้นในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในระยะเวลาที่ยาวขึ้นเนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นกว่าจะสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ต้องใช้ระยะเวลาและความพยายามอุตสาหะของผู้สร้างสรรค์ร่วมหลากหลายฝ่ายด้วยกัน

5.1.3 ปัญหาเรื่องบทลงโทษและการกำหนดโทษ

เนื่องด้วยมีการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์มากขึ้นในปัจจุบันและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างยิ่งต่อต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ และผู้กระทำผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ผลิตแผ่นบันทึกภาพยนตร์เถื่อนรายใหญ่ ไม่เกรงกลัวต่อโทษเดิมที่ได้กำหนดไว้ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมโทษในส่วนค่าปรับให้มีโทษที่สูงขึ้น ในมาตรา 69 และมาตรา 70 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

5.1.4 ปัญหาเรื่องมาตรการเกี่ยวกับสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ กันไป ทำให้ผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์ต้องได้รับความเดือดร้อน และอาจสูญเสียกำไรที่ควรจะได้รับเป็นจำนวนมากและนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นและส่งผลให้เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องเสียผลประโยชน์เป็นจำนวนมากแต่การที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของไทย มาตรา 75 ได้กำหนดมาตรการให้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 69 หรือมาตรา 70 ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณภาพของสินค้า หรือความสับสนหลงผิดเนื่องจากการที่เจ้าของลิขสิทธิ์นำสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวกลับมาจำหน่ายอย่างสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ปะปนกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีมาตรการให้รับและทำลายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์นั้นเสียโดยให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการทำลายนั้นเพื่อเป็นการป้องกันมิให้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวกลับมาสู่ระบบอีก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์เป็นปัญหาที่กล่าวมาและทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะเพื่อหามาตรการคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ ดังนี้

5.2.1 บัญญัติบุคคลผู้มีลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์ให้ชัดเจน

ในขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์นับเป็นกระบวนการที่ค่อนข้าง มีความซับซ้อนและต้องมีการประสานงานกับหลายๆ ฝ่าย ความเข้าใจผิดหรือไม่มีความรู้ในกระบวนการทางกฎหมายเกี่ยวกับงานภาพยนตร์ อาจทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องสูญเสียผลประโยชน์มหาศาล จนกระทั่งถึงขั้นสูญเสียชื่อเสียงซึ่งมีอาจประเมินเป็นมูลค่าได้ ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการวางแนวทางหรือบัญญัติระบุให้ชัดเจนไปว่าบุคคลใดจะถือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ เพื่อเป็นการตีความให้สิทธิแก่เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์แต่เพียงผู้เดียวที่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้อย่างเต็มที่

5.2.2 ขยายระยะเวลาการคุ้มครอง

การกำหนดจำนวนปีแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ ในปัจจุบันนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์มีระยะเวลาตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์และอีก 70 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตส่วนประเทศญี่ปุ่นได้บัญญัติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ไว้เป็นระยะเวลา 70 ปีแล้ว แม้ว่าในอนุสัญญากรุงเบิร์นกับสัญญาข้อตกลงทริปส์ได้กำหนดไว้เพียง 50 ปีก็ตาม ในการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรมีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในระยะเวลาที่ยาวขึ้นเนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นกว่าจะสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ต้องใช้ระยะเวลาและความพยายามอุตสาหะของผู้สร้างสรรค์ร่วมหลายฝ่ายด้วยกัน จึงเห็นควรให้มีการขยายระยะเวลาของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ออกไปเป็น 70 ปีเพื่อให้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ประโยชน์ของงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับความพากเพียรพยายามที่สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นขึ้นมา

5.2.3 เพิ่มอัตราโทษ

ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรแก้ไขอัตราโทษในมาตรา 69 ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังนี้ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 52 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท และในวรรคสองถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

แก้ไขโทษปรับในมาตรา 70 ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 31 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และในวรรคสองถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงแปดแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

5.2.4 ให้ริบและทำลายแผ่นภาพยนตร์ละเมิดลิขสิทธิ์

ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 75 ดังนี้ บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 69 หรือมาตรา 70 ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ส่วนสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น

ทั้งนี้เพื่อ ทำให้สินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ถูกกำจัดออกไปออกจากระบบ แต่หากกำหนดให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์อาจนำไปจำหน่ายต่ออีกได้ทำให้สินค้าเหล่านี้กลับมาเวียนอยู่ในระบบอีก

นอกจากนี้ควรกำหนดให้สินค้ามีลิขสิทธิ์เป็นสินค้าที่ควบคุมราคา โดยให้รัฐมีอำนาจในการพิจารณากำหนดราคา โดยคำนึงถึงต้นทุนการผลิตและกำไรที่ผู้สร้างสรรค์งานควรจะได้รับ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมในด้านราคาและไม่เห็นถึงความแตกต่างด้านราคาระหว่างสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ กับสินค้าที่มีลิขสิทธิ์มากนัก

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า กฎหมายลิขสิทธิ์มีความสำคัญมากในการให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ ซึ่งทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้น แต่ทั้งนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ก็อาจมีปัญหาบางประการซึ่งควรได้รับการแก้ไขให้ทันกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันต่อไป